

pútnický list

ISSN 2644 - 4526

04 / 2020

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

Kostol sv. Heleny v Trnave

Gotický chrám svätej Heleny v Trnave (z r.1238) je najstarší kostol, ktorý využíva Gréckokatolícká cirkev na území Bratislavskej eparchie a zároveň ide o najmenší kostol v Malom Ríme. Nachádza sa na začiatku pešej zóny, na rohu ulíc Hlavná a Dolné bašty. Pravdepodobne bol pôvodne zasvätený sv. archanjelovi Michalovi, ale v 14. alebo 15. st. bolo patrocínium zmenené. Kostol prešiel aj niekoľkými stavebnými úpravami. Dnes je to jednodňová stavba s polygonálne uzavretým presbytériom a s rebrovou krížovou klenbou. Pôvodným kostolom bola pravdepodobne terajšia svätyňa. Už okolo r. 1400 pribudlo vo svätyni pastofórium. V priebehu 1. pol. 14. st. postavili pri severnej strane svätyne štvorcovú sakristiu a k nej neskôr (v 2.pol. 14 st.alebo začiatkom 15.st.) pristavali vežu. Unikátnym prvkom z tohto obdobia je gotická trojdielna edikula na západnom priečelí kostola. Pôvodne niesla figurálnu maliarsku výzdobu v podobe postáv bližšie neurčených svätíc v bočných nikách, ktoré dopĺňala plastika v strednej vyvýšenej nike, pričom plocha za ňou bola zdobená motívom svätožiari.

*v južnej kaplnke je oltár
Muža bolesti
z obdobia
okolo r. 1700*

V súčasnosti sa vo všetkých troch nikách nachádzajú plastiky svätíc - po stranách ide o sochy z 18. st., v strede sa nachádza dnes už kópia gotickej plastiky sv. Heleny z obdobia po roku 1400. Vzhľadom na jej rozmery však nie je pôvodná. Najstaršia zachovaná písomná správa z r. 1490 hovorí o škodách spôsobených na kostole a jeho zariadení. V 1. pol.17. st. bol kostolík výrazne barokovo upravený. Rozšírili ho o dve bočné kaplnky, staršie zastropenie lode nahradila klenba s jednoduchou štukovou výzdobou a interiér bol obohatený o hudobnú emporu. V r. 1683 vznikol pri obsadení mesta kuruckými oddielmi požiar, ktorý podľa všetkého zasiahol aj kostolík a zničil jeho zastrešenie. To bolo ešte koncom 17. st. obnovené, pričom krov z tohto obdobia sa zachoval dodnes. Kamenný kríž vedľa vstupného portálu je dielom trnavskej dielne Ignáca Melcera (r.1739). V nasledujúcom storočí vznikla kazateľňa a bočné oltáre, pričom do jedného boli zakomponované maľované krídla zo staršieho neskorogotického oltára. Jednoduchý hlavný oltár v pseudogotickom slohu pochádza z konca 19. st., podobne ako vitráže okien vo svätyni. V severnej kaplnke sa nachádza bočný oltár s obrazom Panny Márie Loretánskej z r. 1725-1728. V r. 1766 dali do veže zvon sv. Alžbety a o päť rokov neskôr zvon sv. Heleny.

info o pútnických miestach a asociácii nájdete na: www.putnickemiesta.sk

V stredoveku slúžil ako **špitálsky kostolík**, nakoľko vedľajšia budova slúžila ako mestské xenodochium (špitál a chudobinec). Toto sociálno-charitatívne zariadenie vzniklo na južnom okraji mesta a pôvodne ho spravoval rád benediktínov, ktorý sa v meste (pri kostole na Dolnej bráne) usadil pravdepodobne v 13.st. V r.1424 mešťania zabrali a sčasti aj zničili pomerne rozsiahle majetky a objekty, ktoré patrili špitálu. Tieto okolnosti podrobne opisuje listina spísaná v r.1490, pričom celková škoda, ktorú utrpeli trnavskí benediktíni, bola vyčíslená na vyše 4 000 zlatých. Špitál sa v r. 1480 spomína ako Špitál sv. Kríža. Starým, slabým, chudobným obyvateľom poskytoval zadarmo strechu nad hlavou a v prípade potreby aj liečebnú starostlivosť. V 18. st., skôr, než vznikla nemocnica, tu vykonávali prax študenti lekárskej fakulty Trnavskej univerzity. Lôžkovú časť tvorila jedna veľká sála, no hoci na stredoveké pomery kapacitne postačovala, začiatkom 19. st. už s vtedajším počtom 8 – 16 lôžok nevyhovovala, preto sa v r.1838 rozhodlo o jej prestavbe. Prácamí bol poverený Bernard Grün, autor výstavby trnavského divadla a župnej nemocnice. Pôvodný špitál a susedný dom boli v uličnej časti spojené do jednej veľkej stavby, ktorá dostala reprezentatívne klasicistické priečelie, neskôr upravené do dnešnej neoslohovej podoby.

zdroje: www.apsida.sk, www.vitajtevtrnave.sk, www.trnava.grkatba.sk, www.mapio.net

ZOZNÁMTE SA S

historickými gréckokatolíckymi dedinkami a osobitým životom na Horehroní

V najvýchodnejšej časti Bratislavskej gréckokatolíckej eparchie na Horehroní sa nachádzajú dve tradičné historické farnosti. Obce **Šumiac a Telgárt** zostali najzápadnejšími z tých, v ktorých sa zachoval východný obrad po skončení misie sv. Cyrila a Metoda. Zároveň sa v oboch obciach nachádzajú aj dva historické chrámy eparchie.

Obec **Telgárt** vznikla v prvej pol.14. st. pri prameni Hnilca, na ceste spájajúcej Gemer a Spiš. Prvá písomná zmienka o obci sa našla v Jágerskej kapitule a je z r.1326, kde sa hovorí, že usadlosť založil Soltýs Mikuláš, syn Ladislava Kuna zo Spiša. Pôvodná osada bola známa pod menom Tiergarten, čo v preklade znamená obora, alebo poľovnícky revír, pretože už od r. 1288 zalesnené územie rozprestierajúce sa od Muráňa na východ bolo rezervované ako poľovnícky revír uhorských kráľov. Často ho so svojou družinou v 15.st. navštevoval kráľ Matej Korvín, o čom svedčia mnohé legendy spojené s Telgártom a Kráľovou hoľou. Starý Telgárt nebol založený na mieste dnešnej obce, ale 5 km na východ, čo dokazujú aj chotárne názvy napr. „starý cintorín“, „starý hostinec“. Rozvojom železiarskeho priemyslu na Horehronskom Gemeri rodinami Koháriovcov a pozdejšie Coburgovcov v 18. a 19. st. sa zmenil aj život v Telgárte, obyvatelia si našli viac pracovných príležitostí. Počas panstva Istvana Koháryho obec prijala gréckokatolícke vierovyznanie a v r.1784 prispel František Koháry na stavbu nového kostola.

Kostol Najsv. Trojice, Telgárt

V chotári obce vyviera aj prameň Hrona, druhej najdlhšej slovenskej riekky (298 km)

V dobe 2. svet. vojny Nemci obec 5.9.1944 vypálili. Zhorelo vtedy 263 domov. Od r. 1995 sa v Telgárte organizuje festival *Ozveny staroslovienčiny pod Kráľovou hoľou*, ktorý sa snaží prezentovať východnú liturgiu a charakteristický chrámový a ľudový viachlasný spev. Festival začína občerstvením pri prameni Hrona. Je priamo spojený s Kráľovou hoľou, kde sa presne na poludnie, z najvyššej skaly ozve hymnická pieseň „Na Kráľovej holi“. Ide o jedinečný kultúrny zážitok umocnený pohľadom na Vysoké Tatry. Na festivale participuje aj gréckokatolícka cirkev. (pokračovanie na str. 6)

LEŤME K VÝŠINÁM

Svätý rok Loretánskeho jubilea, ktorý potrvá do 10. decembra 2020, je pre nás inšpiráciou, aby sme v tomto roku putovali do kostolov a kaplniek spojených s úctou k Loretskej Matke.

Loretánska kaplnka v Kostole Zvestovania Pána v Bratislave

Neveľká Loretánska kaplnka sa nachádza v jednom z najstarších kostolov hlavného mesta SR Bratislavy – Kostole Zvestovania Pána, ktorý Bratislavčania nazývajú jednoducho Františkánsky kostol. Kaplnka Panny Márie Loretánskej (tiež kaplnka Čiernej Madony) je postavená pri severnej lodi kostola a je tak trochu v tieni architektonicky oveľa známejšej gotickej Kaplnky sv. Jána Evanjelistu. Loretánska kaplnka pochádza z r.1708 a jej zakladateľom bol uhorský palatín, knieža Pavol Esterházy na popud vtedajšieho rádového gvardiána Jána Sebachera. Základný kameň kaplnky položili 20. mája 1708 a čiastočne dokončená bola už na sviatok patróna rehole - sv. Františka - 4. októbra 1708, keď ju posvätil ostrihomský arcibiskup Christian August Saský. Stavebné práce však pokračovali aj ďalej. Dostavaná bola pravdepodobne koncom r.1709, pretože ostrihomský arcibiskup 25. januára 1710 v kaplnke celebroid slávnostnú omšu za prítomnosti Pavla Esterházyho a mnohých šľachticov, účastníkov zasadnutia uhorského snemu. Palatín Esterházy sa pravdepodobne podieľal aj na ikonografickom programe výzdoby kaplnky. Súčasťou skromného interiérového vybavenia je predovšetkým socha

Čiernej Madony s Ježiškom umiestnená za ozdobnou mrežou v nike na čelnej stene, pokrytej maľbou vytvárajúcou ilúziu stĺpovej architektúry. Soška Panny Márie má čierne vlasy, tvár i ruky, rovnako ako malý Ježiško v jej náručí. Je z polychrómovaného - farebne zdobeného - dreva. Túto pamiatku sakrálneho umenia na Slovensku z 18. st. reštauroval akademický sochár Miroslav Černák od októbra 1996 do apríla 1997. Sošku Čiernej Madony našiel pod chórom vo vreci v r.1993. Neskôr sa z nej stala dominanta Loretánskej kaplnky. Kaplnku presvetľujú dve farebné vitrážové okná - vľavo s motívom Panny Márie Immaculaty, vpravo s motívom svätého Jozefa a s vročením 1890. Zadná stena obsahuje fragmenty nástenných malieb s kristologickou a mariánskou tematikou. Donátora kaplnky pripomína kolorovaný rodový erb umiestnený na vonkajšej západnej fasáde. Súčasťou kaplnky bola aj krypta určená na pochovávanie donátorov.

Text: Mária Hatalová, foto: Ján Lacika

Viete, že: Veľký pôst sa v gréckokatolíckej cirkvi nazýva **Štyridsiatnica**. Jej história siaha do čias apoštolov. Už prvé kresťanské spoločenstvá si v deň židovskej paschy pripomínali Kristovo utrpenie a smrť a dodržiavali v tento deň pôst. Podľa historických prameňov tento tzv. paschálny pôst dodržiavali niektorí jeden deň, iní dva dni alebo dlhšie. V 2. a 3. storočí sa pôst postupne presunul na obdobie pred paschou, tzv. predpaschálny pôst a predlžoval sa. Od 4. storočia sú už jasné svedectvá o 40-dňovom predpaschálnom pôste (Nicejský koncil). Podľa starodávnej tradície sa soboty a nedele vo východnej cirkvi nepovažujú za pôstne dni. Aby sa dosiahlo číslo 40, pôst sa predĺžil zo šiestich na sedem týždňov. Západná (latinská) cirkev mala šesťtýždňové veľkopôstne obdobie, nakoľko aj sobotu počíta do pôstnych dní. Veľký pôst mal teda aj na západe iba 36 dní. Aby sa dosiahlo plných 40 dní pôstu, západná cirkev v 7. storočí pridala ešte štyri dni na začiatok pôstu a začína svoje veľkopôstne obdobie Popolcovou stredou, východná o dva dni skôr.

PO CIRKEVNEJ MAPE SLOVENSKA

Bratislavská gréckokatolícka eparchia alebo Bratislavská eparchia je eparchia gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Rozlohou zaberá celé územie Slovenska okrem Prešovského a Košického kraja.

Bola zriadená 30. januára 2008 pápežom Benediktom XVI. vyčlenením územia z Prešovskej gréckokatolíckej archieparchie a jurisdikčne sa stala jej sufragánnou eparchiou. Pozostáva zo štyroch protopresbyteriátov: Bratislava -Trnava, Banská Bystrica, Nitra -Trenčín a Žilina. **Patrónmi eparchie sú sv. Peter a sv. Pavol.** Ikonu znázorňujúcu oboch svätcov, v ktorej sa nachádzajú aj ich relikvie (relikviu z Petrovho kríža a zo stĺpu, pri ktorom bol sťatý sv. Pavol) napísal známy bratislavský ikonopisec Ladislav Németh. Zobrazuje sv. Petra a Pavla, stojacich oproti sebe, medzi nimi je umiestnený zmenšený chrám predstavujúci **Katedrálny chrám Povýšenia vznešeného a životodarného Kríža**, ktorý sa nachádza na Ondrejskom cintoríne v Bratislave. Je hlavným chrámom eparchie a zároveň aj jej pútnickým miestom.

interiér katedrály

Základný kameň pre výstavbu kaplnky Povýšenia sv. Kríža tu položili 13. mája 1859 a jej slávnostnú konsekráciu vykonal ostrihomský arcibiskup kardinál Ján Scitovský na sviatok Povýšenia sv. Kríža v r. 1860. Projekt pôvodnej kaplnky vypracoval bratislavský architekt Ignác Feigler ml. Išlo o jednoloďový priestor s apsidou, zaklenutou konchou a s uplatnením neogotických a neorenesančných prvkov. Do štítového priečelia je vstavaná štíhla veža zastrešená v tvare vysokého osembokého ihlana. Pod vežou sa nachádza rozetové okno zdobené vitrážou a portál s jednoduchými dvojkriдловými dverami. Sakrálny objekt pôvodne slúžil ako cintorínska kaplnka. 29. októbra 1972, po generálnej oprave a úprave podľa požiadaviek byzantského obradu, posvätil obnovený kostol Povýšenia sv. Kríža gréckokatolícky svätiaci biskup prešovský Vasil' Hopko. Odvtedy slúži potrebám gréckokatolíckej cirkvi. Pôvodný oltár bol nahradený unikátnym ikonostasom so šesťdesiatimi ikonami, ktorých autorom je Rastislav Bujna. Na stenách po pravej a ľavej strane ikonostasu sú ikony blahoslavených biskupov Pavla Petra Gojdiča a Vasila Hopka z dielne Angeliky Birošovej-Nedoroščíkovej, pod ktorými sú uložené relikviáre s ich ostatkami. Ikony od tejto umelkyne sa nachádzajú aj vo svätyni. Nad žertveníkom, na ktorom sa pripravujú obetné dary, je ikona narodenia od akademického maliara Mikuláša Klimčáka a na protiaľhlej strane je ikona Bohorodičky od toho istého autora. V predsieni chrámu je umiestnená vzácna relikvia životodarného Pánovho kríža, ktorú tomuto chrámu darovali z Ríma po jeho ustanovení za katedrálny chrám, čo sa udialo po zriadení Bratislavskej eparchie v r. 2008.

Do služby bratislavského eparchiálneho biskupa bol 9. marca 2008 slávnoste uvedený Peter Rusnák, ktorý predtým pôsobil ako bratislavský farár a protopresbyter.

V Bratislavskej eparchii pôsobia od r. 2009, na pozvanie vladyku Petra, **sestry Rádu svätého Bazila Veľkého** z Viceprovincie svätých Cyrila a Metoda zo Sečoviec. Ich hlavnou misiou je pomoc pri zabezpečovaní rôznych úloh na eparchiálnom úrade, práca v administratíve, starostlivosť o katedrálny chrám či práca v kuchyni. Zakladateľmi tohto rádu sú *sv. Bazil Veľký a jeho rodná sestra sv. Makrína*. Sv. Bazil (r. 324 – 380), arcibiskup Cézarei v Kapadócií, jeden z najvýznamnejších cirkevných otcov kresťanského Východu. Napísal pravidlá mníšskeho života a založil spoločenstvá, v ktorých sa snažil spojiť kontempláciu, modlitbu a prácu, ktorá sa prejavuje praktickým životom kresťanskej lásky. Práve sv. Makrína (r. 327 – 379) svojím príkladom nadchla brata Bazila, ktorý sa rozhodol žiť dokonalým kresťanským životom modlitby a služby núdznym. Baziliánsky rád patrí medzi najstaršie rehoľné spoločenstvá Cirkvi. Po r. 1951 Apoštolská stolica nariadila centralizáciu baziliánok. Dovtedy existovali monastiere sestier baziliánok ako samostatne nezávislé kláštory pod vedením predstavenej – igumeny a miestneho biskupa. Po druhej svetovej vojne vyvstala požiadavka koordinovanej práce rádu. Od roku 1953 sídli generálna predstavená (archimandriňa) v Ríme. Sestry baziliánky pracujú medzi gréckokatolíkmí po celom svete. Na Slovensku pôsobia vyše päťdesiat sestier baziliánok.

V r. 2014 vo farnosti sv. Cyrila a Metoda v Trenčíne, začala pôsobiť aj **Kongregácia sestier služobníc Nepoškvrnenej Panny Márie** (SNPM, ľudovo nazývané služobnice). Ich rehoľný Dom a kaplnka sú zasvätené rehoľnej sestre – mučeníčke - bl. Tarzícii Mackiv SSNPM a nachádzajú sa tu aj jej relikvie. Kongregácia je ženským rehoľným inštitútom byzantského obradu pápežského práva. Bola založená v r. 1892 v dedinke Žužel' v západnej Haliči na Ukrajine. Jej cieľom je oslavovať Boha, vychovávať srdce národa a slúžiť tam, kde je to najpotrebnejšie. Spoluzakladateľmi tejto rehole apoštolského života boli: baziliánsky kňaz o. Jeremiáš Lomnický OSBM, prelát o. Cyril Selecký, farár v dedinke Žužel' a bl. sr. Jozafata Hordaševská. Na Podkarpatskej Rusi a na Slovensku (v bývalej ČSR) t.j. mukačevskej v prešovskej eparchii začali pôsobiť sestry služobnice v r. 1928, viedli sirotinec pre dievčatá. V súčasnosti celom Slovensku pôsobia v súčasnosti vyše 70 rehoľných sestier – služobníc. Sídlo provincie je v Prešove. Sestry služobnice pôsobia medzi gréckokatolíkmí po celom svete, predovšetkým v troch oblastiach: katechéze, čiže vyučovaní detí a mládeže, starostlivosti o starých a chorých a starosti o krásu Božích chrámov. Ich osobitnou charizmou je služba uprostred jednoduchého ľudu, posväcujú sa ustavičnou modlitbou. Svoj generálny dom majú v Ríme.

*Spoločným
pútnickým miestom
rímskokatolíckych
aj gréckokatolíckych
veriacich
je Bazilika
Sedembolestnej Panny
Márie v Šaštine.
V súčasnosti sme však
na stránke
Bratislavskej eparchie
našli odkaz
na iné, veľmi významné
gréckokatolícke
mariánske pútnické
miesto:
Klokočov.*

Modlitba za ochranu ku Klokočovskej Bohorodičke v čase vírusovej epidémie

Presvätá Bohorodička, ty si pred 350-timi rokmi uchránila náš ľud v ťažkých časoch od smrti a zničenia. Tvoj plač a tvoje slzy na ikone v chráme vystrašili nepriateľa a zahnali ho na útek. Zhladni milosrdne na náš dnešný stav, keď sa nachádzame uprostred novej vírusovej epidémie. Vypros nám milosť, aby sme mohli zakúsiť tvoju materinskú starostlivosť. Pomôž nám obnoviť v nás jednu myseľ a nové srdce, aby sme sa mohli postarať o našu Zem, ako verní strážcovia. Zverujeme Ti všetkých chorých a ich rodiny. Vypros im u Nebeského Otca i svojho Syna Ježiša Krista uzdravenie ich telu, ich mysli a ich ducha. Pomôž všetkým členom našej spoločnosti plniť svoju úlohu a posilniť ducha solidarity medzi nami. Podopri lekárov a zdravotný personál v prvej línii, sociálnych pracovníkov a vychovávateľov. Príď na pomoc zvlášť tým, ktorí potrebujú prostriedky na ochranu svojho zdravia. Ty si naša matka a ochrankyňa v ťažkých časoch, ktoré trvajú stále na tejto zemi. Prosíme ťa úprimne, ako Matku, ktorá miluje svoje deti. Oslobod' nás od epidémie, ktorá nás zasiahla, aby sme mohli Boha oslavovať a ďakovať Ti s obnoveným srdcom. Matka naša, neopúšťaj nás tak, ako si pred stáročiami neopustila tých, ktorí sa v Božom chráme k tebe utiekali. Prosíme, pomáhaj nám k životu viery a obety pre dobro a šťastie celej Cirkvi i celého sveta. Raz nás všetkých uveď do večnej rodiny neba, kde ti budeme ďakovať a Boha v Trojici Svätej jediného chváliť na veky vekov. Amen.

S cirkevným schválením vladyku Milana Chautura CSsR, košického eparchiálneho biskupa

(pokračovanie zo str.2)

Vystúpenia prebiehajú aj v barokovo-klasicistickom kostole Najsvätejšej Trojice (r. 1784). Podobný festival - Kračun pod Kráľovou hoľou - sa koná aj v **obci Šumiac**, bola podľa ústnej tradície založená Rusínmi z Marmarošskej župy a Podkarpatskej Rusi. Obec vznikla v 15. st. kolonizáciou na valašskom práve. V daňových registroch sa Šumiac objavuje okolo r.1566, listina je doložená až v r. 1575. Najstaršie známe práva obce sú z r. 1573, patrila Muránskemu panstvu a mala dedičného richtára. Pôvodní obyvatelia boli Rusíni, v 17. st. úplne poslovenčení. Obyvateľstvo sa zaoberalo chovom dobytka a oviec, spracúvaním dreva, predajom šindľov. Hlavným zamestnaním obyvateľov bolo pastierstvo, furmanstvo, drevorubačstvo, pálenie dreveného uhlia. V 17. st. tu bola píla a sklenená huta. Ťažila sa tiež olovená a zinková ruda. V r. 1898 Šumiac zachvátil veľký požiar. Od r.1960 patrí k obci aj osada Červená Skala. V 19. st. obyvatelia dochádzali do práce do železiarní v Červenej skale. V 30tych rokoch sa začala stavba železničnej trate Červenej skale - Margecany, na ktorej našli zamestnanie mnohí obyvatelia. Názov obce je odvodený od šumiackych lesov obklopujúcich obec a šumu bystrých vôd, napájajúcich koryto Hrona. Gréckokatolícky chrám (z r. 1777) v obci Šumiac je barokovo-klasicistický a je zasvätený Nanebovstúpeniu Pána. Nachádza sa v blízkosti pomerne rozľahlého cintorína. Bol postavený na mieste staršieho dreveného chrámu z r. 1643. V r. 1898-1901 bol renovovaný. Pri príležitosti chrámového sviatku – Nanebovstúpenia Pána sa koná každoročne v obci Šumiac odpustová slávnosť, spojená s turistickým dňom Bratislavskej eparchie. Obe farnosti majú na svojom území aj samostatne stojace kaplnky. V Telgárte, na cintoríne, stojí Kaplnka Sŕatia hlavy sv. Jána Krstiteľa. Kaplnka zasvätená Bohorodičke sa nachádza sa pri lesnom prameni asi pol hodiny pešo za obcou. Šumiacka farnosť má tiež dve kaplnky. Prvá je priamo v centre obce a je zasvätená trpiacej Bohorodičke. Druhú, pripomínajúcu zjavenie Pána, nájdeme pri vodnom prameni v časti Teplica-Rybáreň. Tu sa aj svätí voda v deň sviatku Bohozjavenia (6. januára). Ide o tzv. Jordánske svätenie vody, ktoré sa vykonáva ako pripomienka udalosti, keď Ježiš Kristus posvätil vody pri svojom vstupe do rieky Jordán a bol pokrstený sv. Jánom Krstiteľom. Tento zvyk svätiť vodu na potoku sa na Šumiaci zachováva už viac ako jedno storočie. Ľudia spomínajú, že tento potok v minulosti nikdy nezamrzal, ba ani vtedy, keď boli mrazy – 20 °C. Nad obcou Šumiac, pri turistickom chodníku na Kráľovu hoľu, sa nachádza **netradične poňatá kalvária** krásne vsadená do prírodného prostredia Nízkych Tatier. Nie sú tu nijaké pre kalvárie typické stavby ako kaplnky a kostol. Jednotlivé zastavenia Krížovej cesty

ikonostas, Šumiac

symbolizujú kamenné pomníčky s textami. Na vrchole kalvárie tróni „Otvorený chrám Sedembolestnej Panny Márie“ tvorený iba akýmisi kamennými základmi stavby a veľkým dreveným krížom. Nakoľko kalváriu spravuje gréckokatolícka cirkev, nápisy na jednotlivých objektoch sú nielen v slovenčine, ale i cirkevnej slovančine (upravená podoba staroslovienčiny), gréčtine a ďalších jazykoch. Z kalvárie sa ponúka pekný výhľad na obec a okolité hory. Obe horehronské obce si dodnes zachovávajú staré zvyky a obyčaje. Dodnes sa tu používa kroj. Je rázovitý, strohý, prispôsobený horským podmienkam. Nájdete tu aj unikátne múzeum zvoncov. Ide vlastne o súkromnú zbierku pána Mikuláša Gigaca, ktorá je jeho vystavená v rodinnej drevenici. V dnešnej dobe zbierka obsahuje okolo 2000 zvoncov a je vystavená v rodinnej drevenici pána Gigaca. Obsahuje viac ako 2 000 kusov zvoncov rôznych tvarov. Napriek tomu, že sa obe dedinky nachádzajú na území, kde sa stretávajú tri národné parky - Nízke Tatry, Slovenský raj a Muránska planina majú zatiaľ málo využité možnosti pre rozvoj cestovného ruchu.

zdroje: Slovo, časopis Gréckokatolíckej cirkvi, www.telgart.eu.sk, www.pamiatkynaslovensku.sk, www.sumiac.sk, www.sk.wikipedia.org, www.lisinovic.blog.sme.sk, www.grkatba.sk, www.beautifulslovakia.sk

Litánie v čase pandémie

modlitba pápeža Františka pri udeľovaní požehnania Urbi et Orbi

Klaniame sa ti Pane

Pravý Boh a pravý človek, skutočne prítomný v tejto Najsvätejšej sviatosti - klaniame sa ti, Pane.
Náš Spasiteľ, Boh s nami, verný a bohatý na milosrdenstvo - klaniame sa ti, Pane.
Kráľ a Pán stvorenstva i dejín - klaniame sa ti, Pane.
Víťaz nad hriechom a smrťou - klaniame sa ti, Pane.
Priateľ človeka, vzkriesený a živý po pravici Otca - klaniame sa ti, Pane.

Veríme v teba, Pane

Jednorodný Syn Otca, ty si zostúpil z neba pre našu spásu - veríme v teba, Pane.
Nebeský Lekár, ty sa skláňaš nad našou biedou - veríme v teba, Pane.
Obetovaný Baránok, ty sa obetuješ, aby si nás vykúpil od zlého - veríme v teba, Pane.
Dobrá Pastier, ty dávaš život za ovce, ktoré miluješ - veríme v teba, Pane.
Živý chlieb a Liek nesmrteľnosti, ty nám dávaš večný život - veríme v teba, Pane.

Oslobod' nás, Pane

Od moci diabla a od zväzání sveta - oslobod' nás, Pane.
Od pýchy a domýšľavosti, že si vystačíme bez teba - oslobod' nás, Pane.
Od klamného strachu a úzkosti - oslobod' nás, Pane.
Od nevery a beznádeje - oslobod' nás, Pane.
Od tvrdosti srdca a neschopnosti milovať - oslobod' nás, Pane.

Zachráň nás, Pane

Od každého zla, ktoré sužuje ľudstvo - zachráň nás, Pane.
Od hladu, biedy a egoizmu - zachráň nás, Pane.
Od chorôb, epidémie a strachu z blížneho - zachráň nás, Pane.
Od bláznovstva ničenia, bezbožných záujmov a násilia - zachráň nás, Pane.
Od klamstiev, negatívnych informácií a manipulácie svedomia - zachráň nás, Pane.

Potešuj nás, Pane

Zhliadni na svoju Cirkev, ktorá prechádza cez púšť - potešuj nás, Pane.
Pohliadni na vystrašené a sužované ľudstvo - potešuj nás, Pane.
Zhliadni na chorých, umierajúcich a osamelých - potešuj nás, Pane.
Hľad' na vysilených lekárov a zdravotníckych pracovníkov - potešuj nás, Pane.
Hľad' na politikov a správcov, na ktorých leží ťarcha rozhodnutí - potešuj nás, Pane.

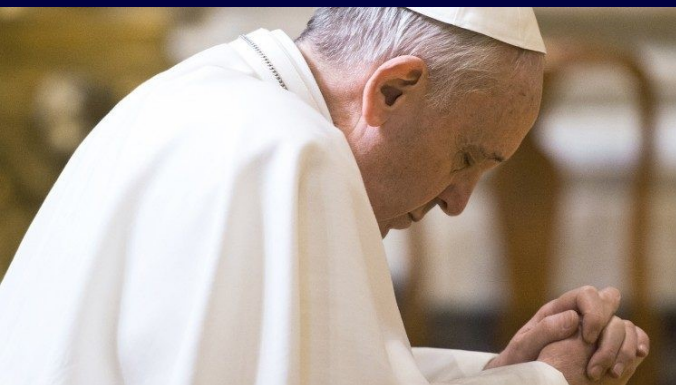
Daj nám svojho Ducha, Pane

Vo chvíľach skúšky a zmätku - daj nám svojho Ducha, Pane.
V pokušení a krehkosti - daj nám svojho Ducha, Pane.
V boji so zlom a hriechom - daj nám svojho Ducha, Pane.
V hľadaní pravého dobra a pravej radosti - daj nám svojho Ducha, Pane.
V rozhodnutí ostávať v Tebe a v tvojom priateľstve - daj nám svojho Ducha, Pane.

Otváraj nás nádeji, Pane

Keď na nás dolieha hriech - otváraj nás nádeji, Pane.
Keď nám nenávisť opantáva srdce - otváraj nás nádeji, Pane.
Keď nás navštevuje bolesť - otváraj nás nádeji, Pane.
Keď nás sužuje ľahostajnosť - otváraj nás nádeji, Pane.
Keď nás ničí smrť - otváraj nás nádeji, Pane.

-Na teraz- doma zjednotení v apoštoláte modlitby

Svetová sieť modlitby Svätého Otca známa ako „Apoštolát modlitby“ šírením pravidelných mesačných úmyslov zjednocuje veriacich v účasti na apoštoláte celej Cirkvi obetovaním osobnej modlitby, práce, radosti i utrpení každého dňa v spojení s Kristovou eucharistickou obetou.

Modlitba obetovania dňa:

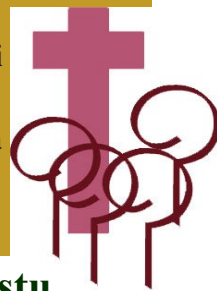
Nebeský Otče, obetujem ti celý svoj deň a svoje modlitby, práce, radosti aj utrpenia v spojení s tvojím Synom Ježišom Kristom, ktorý sa ti stále obetuje vo svätej omši za spásu sveta. Nech ma Duch Svätý

vedie a nech mi dá silu svedčiť o tvojej láske. S Pannou Máriou, Matkou nášho Pána a Matkou Cirkvi, prosím za úmysly Svätého Otca a našich biskupov na tento mesiac:

Evanjelizačný úmysel: Za všetkých, ktorí trpia rozličnými závislosťami, aby dostali účinnú pomoc a nezostali osamotení.

Úmysel našich biskupov: Aby Cirkev pravdivým ohlasovaním evanjelia zdôvodňovala novým generáciám zmysel života a nádeje.

zdroj: www.vaticannews.va

‘Mini’ Príloha Pútnického listu

Milí pútnici!

Ako vieme, v súčasnosti nemôžeme uskutočniť spoločnú púť - „modlitbu nohami“. Kostoly, nielen tie pútnické, sú zatvorené. ALE našťastie - duch nie je viazaný telom. Preto Vás pozývame, **pridajte sa na duchovné putovanie Slovenskom, ktoré každodenne ponúka Dom Pútnika, prostredníctvom svojho FB.**

Kráčame duchovným spôsobom naprieč našou krajinou a zastavujeme sa najmä v mariánskych pútnických miestach s prosbou, modlitbou za ochranu jednotlivých krajov, regiónov pred šíriacou sa epidémiou. Pôjdeme dovedety, dokiaľ budeme môcť/musieť. Pevne veríme, že túto púť uskutočníme aj fyzicky - t.j. „nohami“, a to ako veľkú d'akovnú púť. Už teraz sa na to tešíme v nádeji, že Dobrý Boh je milosrdný a Matka Božia, naša Orodovnica a Pomocnica, má u neho mocný príhovor.

Dom Pútnika

Náboženská organizácia

Páči sa mi to

+ Pridať tlačidlo

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás, napíšte nám na adresu: prekopova@gmail.com. Zarádime Vás **do adresára čitateľov Pútnického listu**.

Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú:

SK18 7500 0000 0040 1664 7114, do správy pre prijímateľa uveďte: **PÚTNICKÝ LIST**

Ď A K U J E M E !

POZVANIE

pre jednotlivcov i pútnické miesta

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií

Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41

ISSN 26444-4526

www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov

Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová

Autori fotografií: Ján Lacika, Miroslav Lisinovič

NEPREDAJNÉ, VOLNE ŠÍRITEĽNÉ